

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" augusta numurā 2
- Tiek izmaksāts ES ārkārtas atbalsts par zaudētajiem ziemājiem 2
- UIN apliekamās bāzes noteikšana zemnieku saimniecībām no 2018. gada 3
- Profesionālas bezmaksas konsultācijas lauksaimniekiem ... 4
- Bioloģiski aktīvo savienojumu izmantošana 5
- Vectēvs uztic saimniecību mazdēlam ... 6
- Krūmmellenes jaunākais brālis sausserdis 8
- Gaļas lopu biznesā – no bullīša līdz gatavam produktam 10
- Bojā gājušās mežaudzes varēs atjaunot ar ES atbalstu 12
- EK paplašina piedāvājumu lauksaimnieku atbalstam 13
- Prognozē zemas ražas augkopības produkcijai 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2018. gada oktobrī. . 14
- "Dzirnās" domā par nākotni 15

AKTUALITĀTES

JAUNIEŠUS AICINA PASĀKUMS "LAUKIEM BŪT!"

Ar pirmajām informatīvajām dienām 18. septembrī Jēkabpilī un 28. septembrī Preiļos sāksies ikgadējais Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra rīkotais pasākums "Laukiem būt!". Tā ietvaros visos Latvijas reģionos notiks informatīvās dienas un bezmaksas mācības, bet noslēguma konkursā būs iespēja iegūt naudas balvu sava biznesa idejas īstenošanai.

Pasākumā "Laukiem būt!" tiek aicināti piedalīties visi aktīvie un idejām bagātie jaunieši un jaunie uzņēmēji vecumā no 18 līdz 40 gadiem.

Elīna Zālīte, LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja: "Mācības visos 26 LLKC birojos

sāksies dažādos laikos, tādēļ aicinām sekot līdzi informācijai un datumus noskaidrot savlaicīgi. Apmācībām jāpiesakās tuvākajā LLKC nodaļā, individuāli sūtot pieņemumu vai apmeklējot informatīvo dienu. Sev tuvāko LLKC nodaļu var atrast Valsts Lauku tīkla mājaslapā: <http://laukutikls.lv/biroji>."

Pirms mācībām LLKC reģionālajās nodaļās tiks organizētas informatīvās dienas, kuru laikā jaunie un topošie uzņēmēji iegūs plašāku informāciju par to, kas ir un kādas iespējas sniedz konkurss "Laukiem būt!", kā arī apzinās jauniešus interesējošās tēmas un gatavību īstenot ieceres.

Piecu dienu bezmaksas apmācības plānotas no septembra līdz novembrim. Kopā ar lektoriem un

centra konsultantiem jaunieši izstrādās savus biznesa plānus, pētīs tirgu, konkurentus, veiks peļņas un zaudējumu aprēķinus, kā arī noteiks potenciālo ieguvumu no sava produkta. Tiks arī aplūkotas tādas tēmas kā grāmatvedība, uzņēmumu reģistrs, mārketinga.

Pasākums "Laukiem būt!" tiek īstenots Valsts Lauku tīkla aktivitātes "Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai" ietvaros, kuru jau septīto gadu organizē LLKC un Valsts Lauku tīkls sadarbībā ar to atbalstītāju un lieldraugu "Attīstības finanšu institūciju "Altum"", kas kopīgi ar LLKC piedalās mācību procesā un konkursa žūrijā. **■**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" AUGUSTA NUMURĀ

Kāda ir Īrijas piena ekonomika, kas ir tās veiksmes pamatā, un, kas tiek darīts, lai nozare kļūtu vēl efektīvāka, žurnāla augusta numurā skaidro LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons.

Detalizētu informāciju par Īrijas piena ekonomiku Raivis ieguva *Teagasc* Inovāciju centrā piena lopkopības un zālāju attīstībai. Tās pētnieki uzsver, ka panākumu pamatā ir augsta zālāju ražība, pārdomāts ganāmpulku un ganību menedžments, piena kvalitāte un ekonomiski izdevīga ģenētika.

Saimnieku pieredzes rubrikā lasiet par Ērgļu novada uzņēmējiem, brāļiem Gunāru un Artūru Vīgantiem. Katram no brāļiem ir savs bioloģiski sertificēts uzņēmums, – Gunārs audzē Šarolē šķirnes zīdītāģovis, kā arī nodarbojas ar graudkopību, savukārt Artūrs no Gunāra iepērk bullīšus nobarošanai un nodarbojas ar paša izaudzēto liellopu sadali un realizāciju.

Turpat arī stāsts par Bērzaunes pagasta z/s "TD Sveķi" saimnieci Dzintru Karavaičuku, kura savulaik bija zināma kā viena no lielākajām trušu audzētājām Latvijā ar savu mazjaušanas kautuvi un labi attīstītu mājražošanu. Šobrīd Dzintra trušu audzēšanu

ievērojami samazinājusi un attīsta Soji šķirnes aitu ganāmpulku, kas ir lielākais Latvijā, paralēli arī kopjot savu mini zoo, kurā ir gan truši, gan vistas, gan Kamerūnas aitas.

Dzīvnieku audzētājiem noderēs LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas raksts par atgremotāju pilnvērtīgas ēdināšanas saimniecisko nozīmīgumu, kurā eksperte novērtē situāciju lopbarības savākšanā šajā sezonā un sniedz padomus tās novērtēšanā un izbarošanā. Savukārt LLKC lopkopības konsultante Kornēlija Averjanova raksta par to, vai griķi var būt lopbarības alternatīva.

Piena lopkopjiem iesakām LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktora Silvijas Dreijeres rakstu par efektivitātes nodrošināšanu slaukšanas zālē. Savukārt LLKC konsultante Laila Plīta raksta par cietstāvošo govju selektīvu ārstēšanu.

Aitkopjiem noderēs Silvijas Dreijeres raksts par ēdināšanu teķu auglības uzlabošanai, bet tiem, kuri audzē putnus, – Latvijas Olu ražotāju asociācijas pārstāves Annas Ērlihas skaidrojums, kas ir vistu brīvā turēšana un kas – ganības, kādas ir katras vistu turēšanas sistēmas priekšrocības.

Zirgkopības rubrikā lasiet žurnālistes Daces Milleres rakstu par ka-

lējzēļiem Tomu Plīkšu un Robertu Neretnieku, kuri kalēja arodu apgūst pie pieredzējušā kalēja amata meistara Ivo Miķelsona.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2018_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. ■

Iveta Tomsone,
LLKC Apgāda vadītāja

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

TIEK IZMAKSĀTS ES ĀRKĀRTAS ATBALSTS PAR ZAUDĒTAJĀM ZIEMĀJIEM

Lauku atbalsta dienests 23. augustā sāka izmaksāt Eiropas Savienības piešķirto ārkārtas atbalstu lauksaimniekiem par plūdu un lietavu dēļ neiesētajiem vai zaudētajiem ziemājiem laikā no 2017. gada augusta līdz oktobrim, tādējādi daļēji kompensējot ekonomiskos zaudējumus.

Kopējā ārkārtas atbalstam piešķirtā summa ir 3,46 miljoni eiro. Tā tiek izmaksāta 2224 klientiem, atbalsta likme par vienu hektāru ir 30,56 eiro.

Lauksaimnieki ārkārtas atbalsta saņemšanai pieteicās LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā vienlai-

kus ar pieteikumu iesniegšanu platību maksājumu saņemšanai. Lauksaimnieki norādīja informāciju par ziemāju sējumu platību plānu 2018. gada ražai: 2017. gada rudenī apsēto ziemāju platību, kurā tika plānots novākt ražu 2018. gadā, un to plānoto ziemāju platību, kura tika apsēta ar ziemājiem, bet kurā sējumi tika zaudēti vai kuru nevarēja apsēt plūdu, lietusegāžu vai pārmērīga mitruma dēļ. Lai saņemtu atbalstu, saimniecībā ziemāju samazinājumam bija jābūt vismaz 30% no lauksaimnieka kopējās ziemāju platības 2017. gadā. ■

LAD informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

UIN APLIEKAMĀS BĀZES NOTEIKŠANA ZEMNIEKU SAIMNIECĪBĀM NO 2018. GADA

Sogad ir spēkā pavisam jaunā kārtībā, kā jāaprēķina uzņēmumu ienākuma nodoklis (UIN). Pirmo reizi ar to esam jau saskārušies jūlijā, kad līdz 20. jūlijam bija jāiesniedz pirmā jaunā UIN deklarācija par 2018. gada 1. pusgadu.

“Lauku Lapas” šī numura iznākšanas brīdī daži būs iesnieguši, iespējams, jau trešo UIN deklarāciju. Kāpēc – iespējams? Jo, lai gan UIN deklarācijas turpmāk ir jāsniedz katru mēnesi (vai ceturksni, ja pārskata periods ir ceturksnis) līdz 20. datumam, tās var neiesniegt, ja pārskata periodā nav bijis ar UIN apliekams ienākums.

Par UIN jauno kārtību būtu daudz, ko teikt. Bet šajā rakstā es pievērsīšos šaurai tēmai un akcentēšu dažas lietas, kas attiecas uz zemnieku saimniecībām (z/s), kas ir UIN maksātājas.

Jāsaprot, ka ar UIN vairs neapliek peļņu. Nav vairs nepieciešams rēķināt, cik liela būs peļņa, kuru nāksies aplikt ar UIN. Tāpat nav vairs jārēķina pamatlīdzekļu nolietojums saskaņā ar UIN likumu, tikai jāturpina rēķināt parastais finanšu nolietojums. No kā tad maksās UIN? No tā, ko īpašnieki paņem savām personīgām vajadzībām, ko oficiāli sauc par dividendēm pielīdzinātu ienākumu (vai dividendēm pielīdzinātām izmaksām) – DPI, kā arī par ar saimniecisko darbību nesaistītajiem izdevumiem. DPI savu kārt pēc būtības ir peļņas sadale, kuru ieteicams būtu arī tā noformēt ar kādu rakstisku lēmumu. Un gada beigās apliekamajam sarakstam vēl jāpievieno būs nedrošo debitoru parādi, palielināti procentu maksājumi, aizdevumi saistītai personai, darījumi starp sais-

tītām personām par neadekvātām cenām. Bet šoreiz runāšu tikai par DPI, par pārējo – gada beigās.

Kas jāievēro uzskaitē un, aizpildot UIN deklarāciju?

Sogad, lai pareizi varētu aprēķināt UIN, ir svarīgi uzskaitē nodrošināt precīzu peļņas sadalījumu. Daļai z/s vēl varētu būt peļņa un pašu ieguldījumi bilances pasīva pusē, kuri bija izveidojušies līdz 2012. gada 1. janvārim, kuru izņemšana savām vajadzībām netika aplikti ar nodokli līdz 2012. gada sākumam, kad stājās spēkā jauna norma par DPI aplikšanu ar IIN, kas attiecās uz peļņu, kas veidojas, sākot ar 2012. gadu. Uzskaitē jau kopš 2012. gada bija jābūt attiecīgiem posteņiem, kur atsevišķi uzskaitīta peļņa un kapitāls līdz 2012. gadam, un peļņa, sākot no 2012. gada. Tā kā IIN likuma pārejas noteikumu 133. punkts pieļauj atvieglojumu, – sadalot peļņu, kas veidojusies līdz 2017. gada beigām (loģiski, ka te neieskaita peļņu līdz 2012. gadam, kura ir neapliekama), maksāt IIN par tās izņemšanu tikai 10% divus gadus – 2018. un 2019. gadā (pēc tam IIN būs 20% par šo “veco peļņu”), – tad uzskaitē vajadzēs ieviest vēl atsevišķus posteņus, kur uzskaitīt peļņu no 2012. gada līdz 2017. gadam, un peļņu no 2018. gada.

UIN likuma pārejas noteikumu 8. punkts pasaka, ka, sadalot visu “veco peļņu”, kas veidojusies līdz 31.12.2017., to var neiekļaut ar UIN apliekamajā bāzē (jo par šo peļņu jau tiks maksāts IIN, to izņemot savām vajadzībām). Un 9. punkts pasaka, ka šo nesadalīto peļņu samazina, piemērojot FIFO metodi – “pirmais iekšā – pirmais ārā”. Tas praktiski nozīmē to, ka līdz “jaunās” peļņas

(kas izveidojusies no 2018. gada) sadalei var tikt tikai tad, kad ir sadalīta visa vecā peļņa. Un tas nozīmē arī to, ka lauksaimnieku atvieglojumu – samazināt UIN bāzi par 50% no subsīdijām – varēs sākt izmantot tikai ar brīdi, kad visa “vecā” peļņa būs sadalīta.

1. piemērs

Z/s – UIN maksātāja. Uzskaitē ir ierīkoti sekojoši konti ar datiem uz 31.12.2017.:

Iepriekšējo gadu peļņa līdz 1.01.2012. = 26 000

Iepriekšējo gadu peļņa no 2012.–2017. = 60 000

Kopā pašu kapitāls = 86 000
2018. gada 1. pusgadā izņemts savām vajadzībām 4000 eiro.

2. piemērs

Iepriekšējā piemēra turpinājums. 2019. gadā apstiprinātā 2018. gada peļņa 500 eiro. 2019. gadā augustā personīgām vajadzībām izņemts 82 100 eiro.

UIN deklarācijas rindas	1. piemērs	2. piemērs
1.1. daļā – nesadalītā peļņa uz 31.12.2017.	86 000	82 000 (86 000 – 4000)
1.1. daļā – peļņas daļa, kuru sadala dividendēs	4000	82 000
1. daļā – dividendēm pielīdzinātās izmaksas	0	100 (no 2018. gada peļņas)
32. daļā – nodoklis	0	25

► 4. lpp.

**Makšķerēšanas,
vēžošanas un zemūdens
medību kartes
var iegādāties internetā:
makskeresanaskarte.lv.**

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

► 3. lpp.

Ieteikums – grāmatvedībā veidot atsevišķus kontus, piemēram, “Personīgām vajadzībām izņemtā līdz 2012. g. peļņa neapliekama ar IIN”, “Personīgām vajadzībām izņemtā 2012.–2017. g. peļņa, apliekama ar IIN”, un “Personīgām vajadzībām izņemtā peļņa, ar UIN apliekama (no 2018)”.

Atvieglējums lauksaimniekiem

Tiem, kuri jau “veco” peļņu ir izlietojuši un var sākt lietot savām vajadzībām jauno – 2018. gada peļņu, var izmantot atvieglējumu – samazināt UIN bāzi par 50% no subsīdijām. Bet te ir kāds vēl līdz galam neskaidrs jautājums – MK noteikumu Nr. 677 100. punktā teikts: “UIN apliekamo bāzi samazina tajā pārskata **gadā**, kurā pieņemts **lēmums** par līdzekļu piešķiršanu, neatkarīgi no grāmatvedības uzskaitē veiktā grāmatojuma un faktiskā maksājuma saņemšanas gada”. Jautājums – kas ir lēmums? Zināms, ka lielai daļai subsīdiju netiek gatavots nekāds īpašs lēmums, kuru nosūtītu saņēmējam. Kā lauksaimniekiem būtu labāk – vai ka lēmuma datums būtu naudas saņemšanas datums vai kāds cits datums?

3. piemērs

Z/s “A” 2018. gadu beidz ar peļņu 5000 eiro apmērā un 2019. gada decembrī izņem savām vajadzībām no šīs peļņas

3060 eiro. Lēmums par subsīdiju piešķiršanu 6000 eiro apmērā ir pieņemts 2019. gada oktobrī, savukārt 2019. gada novembrī subsīdijas ir saņemtas un grāmatvedībā ieņēmumu postenī ir iegrāmatoti 1000 eiro, bet 5000 eiro ir iegrāmatoti kā nākamo gadu ieņēmumi. Neatkarīgi no veiktā grāmatojuma saskaņā ar likuma 14. pantu 2019. pārskata gadā ir iespēja saņemt UIN atvieglējumu par 3000 eiro (t. i., 50% apmērā no lēmumā noteiktās valsts atbalsta summas), bet 2020. pārskata gadā atvieglējumu par neizlietoto valsts atbalsta daļu nav tiesību piemērot. Tātad, gatavojot UIN deklarāciju par decembri, ar UIN apliekamā bāze būs $3060/0,8 = 3825$ (jādala ar 0,8, jo tā nosaka likums), bet to var samazināt par 3000, līdz ar to **nodoklis** jāmaksā no 825 eiro, kas ir $825 \times 0,2 = 165$.

Kā rīkoties, ja uzreiz ar naudas saņemšanu ir lēmums, skaidrs. Bet ko darīt sekojošā situācijā? 2018. gada decembrī saņemts VPM 4000 eiro par 2018. gadu. 2018. gada decembrī lauksaimnieks izņem savām vajadzībām 1000 eiro no 2018. gada plānotās peļņas (jo “vecās” peļņas viņam bilancē vairs nav). Lēmums par VPM parasti tiek sagatavots nākamā gadā līdz jūnijam. Tātad – lēmuma 2018. gadā nav. Tas nozīmē, ka ar UIN jāapliek visi 1000 eiro, nesamazinot

par subsīdijām. Savukārt 2019. gadā, kad ir lēmums, lauksaimniekam vairs nav, ko izņemt savām vajadzībām, – peļņa izlietota uzņēmuma attīstībai. Varbūt labāk paciesties, un tad tos 1000 eiro izņemt tad, kad ir lēmums? Vai varbūt labāk, ka lēmums arī jau būtu 2018. gadā? Bet varbūt problēmu nav, – jo katru gadu ir lēmums, tikai par iepriekšējo gadu, – tātad ar gada nobīdi? Piemēram, varbūt 2018. gada decembrī var izmantot to lēmumu, kas bija pieņemts ap 2018. gada jūniju? Tas ir pagaidām neskaidrs jautājums.

Skaidrās naudas ierobežojums

Jāatceras, ka likuma “Par nodokļiem un nodevām” 30. pants uzliek ierobežojumu skaidras naudas izņemšanai. Darījumus līdz 1500 eiro ar vienu personu mēnesī var veikt bez apgrūtinājuma. Pārsniedzot 1500 eiro, ir jāsniedz VID atskaite. Savukārt nedrīkst veikt darījumus, kas pārsniedz 7200 eiro. Par pārsniegšanu draud sodi. Līdz ar to gribu atgādināt – izņemot personīgām vajadzībām, labāk izvairieties no skaidras naudas darījumiem, labāk lietot pārskaitījumus no konta uz kontu. ■

Anda SKADIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas grāmatvedības
konsultante
e-pasts: anda.skadina@llkc.lv
tāl. 63050226

KONSULTĀCIJAS

PROFESIONĀLAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS LAUKSAIMNIEKIEM

Bezmaksas individuālas konsultācijas 1500 eiro apmērā ikvienam lauksaimniekam vai mežsaimniekam. Šādu iespēju jau no aizvadītā gada piedāvā LLKC.

Iespēju individuāli saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju radījis Lauku attīstības plāna (LAP) 2014.–2020. apakšpasākums “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai”. Tas paredzēts kā praktisks atbalsts lauksaimniekiem ar mērķi veicināt individuālu konsultāciju saņemšanu:

- par saimniecības, uzņēmuma vai ieguldījuma ekonomisko un ekoloģisko rādītāju uzlabošanu;
- par nekaitīgumu klimatam un noturību pret klimata pārmaiņām;
- par savstarpējās atbilstības prasību ievērošanu.

Projekta ietvaros iespējams saņemt konsultācijas augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā un ekonomikas nozarē.

Lai saņemtu konsultācijas lauksaimniecībā, jāsazinās ar tuvāko LLKC biroju, savukārt par mežsaim-

niecības jautājumiem – ar Meža konsultāciju pakalpojumu centru.

Eiropas apmaksātās konsultācijas būs pieejamas vēl līdz 2019. gada nogalei. Tādēļ aicinām lauksaimniekus un mežsaimniekus izmantot iespēju saņemt profesionālu bezmaksas konsultāciju savas saimniecības vai uzņēmuma ilgtspējīgas un ekonomiski izdevīgas saimniekošanas nodrošināšanai.

Konsultantu saraksts pieejams www.llkc.lv sadaļā NODERĪGI/ Profesionālas bezmaksas konsultācijas. ■

AGRONOMIJA

BIOLOĢISKI AKTĪVO SAVIENOJUMU IZMANTOŠANA

Lauksaimniecībā arvien vairāk jūtamas klimata izmaiņu radītās kataklizmas. Pēdējos gados esam piedzīvojuši netipisku vēsumu vasarā, ilgstošas lietavas un sausumu ar ekstrēmi augstām gaisa temperatūrām. Augi šādos apstākļos nonāk ļoti augstā stresa līmenī.

Šādos apstākļos ne visu spēj risināt augu minerālā barošanās, jo barības elementi sausumā netiks uzņemti, bet pārmērīga mitruma apstākļos vienkārši izskaloesies. Pēdējā gadījumā situācija veidojas pavisam nopietna, jo tiek piesārņoti virszemes ūdeņi un gruntsūdeņi, kas piesārņo Baltijas jūru. Viens no risinājumiem ir bioloģiski aktīvo vielu izmantošana, kas kļūst ļoti nozīmīga apstākļos, kad augi īpaši cieš no stresa. Ja tas ir ilgstošs, nepieciešama audzētāja iejaukšanās no malas, lai palīdzētu.

Bioloģiski aktīvās vielas, kas var palīdzēt augiem, ir dažādi fitohormoni, dabiskās antibiotikas, augšanas stimulatori un citi savienojumi. Tie dabiskā veidā veidojas augos, ja tie pareizi nodrošināti ar augu barības vielām un organisko mēslojumu. Tā kā praksē bieži tā nenotiek, nepieciešams šos savienojumus iedot augiem mākslīgā veidā. Bažām par šo savienojumu izmantošanu nav pamata, jo tie ar īpašām tehnoloģijām tiek izdalīti no augiem, augsto sūnu purva kūdras un brūnoglēm (leonardīta). Šiem savienojumiem ir būtiska nozīme kultūraugu augšanas un attīstības nodrošināšanā, kas ietekmē sūnu dalīšanos un augu augšanas pamatprocesu fotosintēzi. Tā kā mūsu apstākļos cīņa par saules gaismu ir īpaši aktuāla, saules enerģijas uzkrāšanas procesa pastiprināšana ir liels ieguvums. Tiek kavēta augu lapu novecošanās dažādu stresa faktoru ietekmē. Šogad to ievērojami dara sausums. Šie savienojumi, iedarbojoties uz dažādām augu daļām, ļauj augiem veiksmīgāk pārvarēt klimatisko apstākļu radīto stresu. Produktiem ir milzīga nozīme augu attīstības

sākumā, kad veidojas sakņu sistēma. Tie veicina sēklu dīgšanu un sakņu sistēmas pastiprinātu veidošanos. Graudaugiem šie produkti veicina cerošanu, pākšaugiem saīsinās posmi, uz kuriem tiek veicināta pākšu veidošanās. Augi kopumā veidojas īsāki, druknāki, tie mazāk pakļauti veldrei. Šo īpatnību dēļ noteiktā attīstības stadijā audzētājiem var šķist, ka augu attīstība kavējas, taču tas ir saistīts gan ar spēcīgākas sakņu sistēmas veidošanos, gan ar īsāku un resnāku stiebra veidošanos. Kartupeļiem veidojas vairāk stolonu. Visbiežāk augšanas veicinātājus lieto tieši veģetācijas perioda sākumā, tādēļ apstrādā sēklas materiālu, stādus vai izsmidzina uz lauka pa pirmajām īstajām lapām.

Ļoti rūpīgi jāievēro lietošanas devas, jo pārdozēšana var palēnināt augšanu.

Preparāti ir ļoti dažādi gan pēc iegūšanas metodes, gan iedarbības, tāpēc būtiski, kur un kādos apstākļos veikti izmēģinājumi. Ar vienkāršākajām metodēm iegūtos preparātus izmanto, lielākoties apvienojot ar organiskā mēslojuma iestrādi, padarot efektīvāku to izmantošanos. No leonardīta (brūnoglēm) iegūtie preparāti, lietojot regulāri, paskābina augsni, tādēļ tas jāņem vērā, nāksies papildus izmantot kalķojamo materiālu, par to lietošanu īpaši jāpārdomā skābo augšņu īpašniekiem. Šādi preparāti plaši tiek lietoti Latvijā, taču iepriekšminēto iemeslu dēļ tas nebūs ne lētākais, ne efektīvākais risinājums augu augšanas un augsnes uzlabošanai.

Kelpak – jūras zaļu ekstrakts. Satur augsnius un citokīnīnus. Sēklu apstrādei veic koncentrācijā 1:100 ar ekspozīcijas laiku 15 minūtes. Augus ar devu 2 l/ha apsmidzina, līdz veidojas pirmie īsto lapu pāri, ja nepieciešams, atkārtoti pēc 14 dienām. Izmantot var visiem kultūraugiem. Neiesaka izmantot ražas – augļu, ogu – veidošanās laikā.

Mikrobioloģiskais preparāts GreenCitokinīn (augšanas biostimulators – citokīnīns). Sešu citokīnīnu un divu augsņu maisījums, ko saražo baktērijas *Pseudomonas stutzeri*. Pieļietošana: dārzeņu un dekoratīvo sēklu apstrādei – 1 ml/0,3 l ūdens, graudaugiem, zālāju sēklai 100 ml/10 l ūdens+kodne (1 tonnai sēklas). Stādu apstrādei 100 ml/5 l ūdens. Kartupeļiem 200 ml/50 l ūdens+kodne (tonnai bumbuļu).

Humusvielu preparāti. Savā starpā atšķiras ar iegūšanas metodi, humusvielu saturu un atšķirīgu pēcietekmi, lietojot regulāri. Sekmē augu barības elementu uzņemšanu augos un vielmaiņu, tā rezultātā var samazināt minerālmēsli izmantošanu par 20–30%. Pozitīvi ietekmē augšanu, sākot no sēklu dīgšanas līdz augļu aizmešanās brīdim. Pieaug raža un tās kvalitāte, arī garšas īpašības. Samazina atliekvielu saturu gala produktos, tajā skaitā nitrātus un smagos metālus. Atjauno augus pēc ilgstošu nelabvēlīgu laika apstākļu ietekmes, tiek modināti snaudpumpuri. Veicina ilgstošāku un bagātīgāku ziedēšanu. Palēnina augsnes izžūšanu un barības elementu izskalošanos.

GreenOK Universal Pro. No sapropeļa iegūts humusvielu koncentrāts (25 g/l). Iegūst, ar mikroorganismiem iedarbojoties uz sapropeļi. Pielietojums dažādās kultūrās no 1–3 x ar devām no 100–300 ml atkarībā no kultūras.

Humistar un Rosahumus. No leonardīta iegūtas lētas humusvielas – 0,2 l/10 l ūdens. ■

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

LAUKU ATTĪSTĪBA

VECTĒVS UZTIC SAIMNIECĪBU MAZDĒLAM

Katru gadu Zemkopības ministrija aicina lauku uzņēmējus, jaunos zemniekus, kā arī ģimenes laukos piedalīties konkursā “Sējējs”. Pagājušajā gadā uzvaras laurus nominācijā “Jaunais veiksmīgais zemnieks” plūca Kristaps Sula, kurš saimnieko Valkas novada Ērgemes pagasta zemnieku saimniecībā “Lejasciņi”.

Kristapu kā pretendentu uz “Sējēja” balvu pieteica biedrība “Jauno zemnieku klubs” (JZK), kuras biedrs viņš ir jau no studiju laikiem Latvijas Lauksaimniecības universitātē, kur apgūtas zinības agronomijā un lauksaimniecības uzņēmuma vadībā. No šī gada z/s “Lejasciņi” sadarbojas ar LLKC, saimniecība ir viena no tām, kuras iesaistījušās Zināšanu pārneses un informācijas pasākumu apakšpasākumā “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”, tēmas “Laukaugiem kaitīgo organismu ierobežošana dažādos Latvijas reģionos” ietvaros. Šogad saimniecībā notika lauka diena, kurā galvenā tēma bija integrētā augu audzēšana, bet uz lauka tika pievērsta uzmanība miežu slimībām un to ierobežošanai. Nākamajā gadā tajā pašā laukā demonstrējums turpināsies, kultūra, kurai tiks pievērsta uzmanība projekta ietvaros, būs ziemas rapsis.

Drosme uzticēties jaunajiem

Dienā, kad apmeklēju “Lejasciņus”, Kristaps ir devies uz Rīgu, lai tiktos ar JZK biedriem, bet mans mēr-

Konkursa “Sējējs” apbalvošanas ceremonijā. No kreisās – Girts Sula, Kristaps Sula un Vilis Jansons

ķis ir saruna ar Kristapa vectēvu **Vili Jansonu**, kuram ir bijusi drosme uzticēties jaunajai paaudzei un nodot savu saimniecību mazdēla rokās.

Ar Vili sarunāties ir viegli, jo viņš ir patiesi vieds vīrs. Savu saimniecību viņš izveidoja jau deviņdesmito gadu sākumā, kad sāka jukt kolhozi. Tad viņš iegādājās “Lejasciņu” mājas, nodibināja zemnieku saimniecību un uzsāka saimniekot 55 hektāros aramzemes. Tas, ka saimniecība specializējās graudkopībā, nebija nejaušība. Lai gan apkārtnes iedzīvotāji Vili Jansonu atceras kā kolhoza priekšsēdētāju un pagastveci, studējot Jelgavā, viņš bija ieguvis zināšanas agronomijā. Prasmīgi strādājot, tika izveidota stabila graudkopības saimniecība, kuras sējumu platība jau tuvojās četriem

simtiem hektāru. Tieši tāpēc mans galvenais jautājums ir par to, vai bija viegli pieņemt lēmumu nodot saimniecību mazdēla rokās un vai atzinība jaunajam “Lejasciņu” saimniekam nav nākusi par ātru. Te Vilis mazliet apdomājas un saka, ka bijis vispiemērotākais laiks, jo 2014. gadā, kad saimniecība tika pārņemta, Kristaps mācījās jau LLU pēdējā kursā un bija skaidrs, ka nekur citur, kā vien atpakaļ uz “Lejasciņiem”, viņš neies. Ja mazdēls ir ieguvis zināšanas, kuras var būt par pamatu tālākai veiksmīgai saimniecības attīstībai, tas bija jādara. Tieši tad arī pieņemts lēmums par graudu kaltes būvniecību, piesaistot ES projektu finansējumu, lai perspektīvā varētu sākt gatavot graudaugu sēklas materiālu.

► 7. lpp.

Miežu lauks, kurā ierīkots demonstrējums

Vilis Jansons sarunas laikā

Foto: Valda Empele

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 6. lpp.

Tiek pieaudzētas saimniecības platības

Atbildot uz jautājuma otro daļu, Vilis domā, ka titulu "Jaunais veiksmīgais zemnieks 2017" mazdēls Kristaps ir pelnījis godam, jo nav runa tikai par trijiem gadiem, kad saimniecība pārņemta. Vectēvs labprāt atceras laiku, kad puikas bija mazi, un te nu jāpiemin arī Kristapa jaunākais brālis Ģirts, kurš šobrīd LLU studē lauksaimniecības inženierzinātnes. Abi jau no mazām dienām bija kā uzburti uz tehniku, kā vectēvs atceras, Kristaps bija vairāk traktoru "pielūdzējs" un ne reizi vien, kad viņš tika paņemts līdz lauku darbos, nebija pierunājams doties mājās, bet noguris turpat klēpī aizmiga. Tāds pats stāsts ir arī par brāli Ģirtu, te vectēvs stāsta, kā viņš ražas novākšanas laikā braucis līdz kombinā, līdz miegs to pieveicis. Puikām augot, viņiem netika liegts patstāvīgi darīt lauku darbus. Jau tad, kad viņi tā vien, kā tika klāt pie pedāļiem, Kristaps un Ģirts veica vieglākos lauku darbus. Vilis uzskata, ka, ja tad tiktu mazdēliem liegts darīt to, kas viņiem patika, tad diez vai viņiem būtu radusies tik noturīga interese par saimniekošanu laukos. Vēl vectēvs uzsver, ka ir jāprot iemācīt strādāt, nevis jābārstās ar pamācībām vai aizrādījumiem. Te nu vietā ir jautājums par to, ka saimniecība ir viena, bet lielie mazdēli, kuri saimnieko, ir divi, un kā Ģirts skatās uz to, ka saimnieka gods ticis Kristapam. Vectēvs saka, ka par to ir runāts un tiek arī darīts, lai pieaudzētu saimniecības platības, gan iegādājoties zemes, gan arī palielinot nomas platības, lai tad, kad Ģirts pabeigs studijas, "Lejasciņu" saimniecība būtu tik liela, ka, to sadalot līdzīgās daļās, sējumu platība katrā būtu apmēram 400 ha, kā tas ir šobrīd. Viņš piemin, ka ir viens negatīvs aspekts zemju iegādē. Lielākoties tiek pārdoti īpašumi, un tas nozīmē, ka līdzī zemei un mežam bieži nāk arī mājas, kuras ir salīdzinoši bēdīgā stāvoklī. Jācer, ka ar laiku arī šīs mājas varētu atrast saimniekus, jo Vilis saka, ka cilvēki uz laukiem sāk atgriezties, un tas ir ļoti labi.

Mierā ar mazdēlu lēmumiem

Runājām par saimniecības attīstību, tāpēc jāskar svarīgais jautājums – par to, kurš tad ir galvenais lēmumu pieņēmējs un vai mazdēli uzklauza vectēva viedokli. Vilis saka, ka ir dažādi, tomēr

Kristaps ar lauka dienas apmeklētājiem

visi galvenie jautājumi tiek izrunāti un uzskatīts arī vectēva viedoklis. Viņš uzskata, ka nevajag noteikti uzspiest savu risinājumu, arī tad, kad ir sajūta, ka nebūs labi, jo pilnīgi visi grib mācīties no savām kļūdām, lai arī tās parasti ir dārgākās. Visumā Vilis Jansons ir mierā ar mazdēlu lēmumiem saimniecības attīstībā. Viņš saka, ka ir jānāk jaunajiem ar savu redzējumu par lietām un ar lielāku drosmi lēmumu pieņemšanā. Vilis spriež, ka tā varbūt ir vietējos zemniekus raksturojoša īpašība, jo Ērgemes pusē ļoti lēni tiek pieņemtas jaunas lietas, un kā piemēru viņš min nu jau vecu jautājumu par tehnoloģisko sliedi tīrumos, ko daudzi šeit sākotnēji uzskatīja par zemes iznīkošanu, bet tagad visi ir pieņēmuši kā pašsaprotamu. Šobrīd, viņš saka, lai attīstītu saimniecību, vissvarīgākā lieta ir informācija, cik ātri pie tās tiek, kā to izprot un prot pielietot saimniecības izaugsmē. Tieši tāpēc bez prasmēm labi orientēties internetā un spējas atrast tur informāciju nav iedomājama moderna saimniekošana. Vilis atzinīgi vērtē to, ka mazdēls Kristaps joprojām aktīvi darbojas JZK vadībā, kur viņa atbildība ir politisko interešu pārstāvēšana, tas dod iespēju ietekmēt lauksaimniecības politiku Latvijā un arī būt informētam par jaunākajām aktualitātēm šajā jomā.

Dižs ozols saimnieka sētā

Ir teiciens: "Viens nav karotājs", to var attiecināt arī uz saimniekošanu laukos. Nepieciešami ir gan strādnieki, gan sadarbības partneri. "Lejasciņu" vecais saimnieks saka, ka viņiem ir paveicies, gandrīz visi viņu strādnieki ir tuvāki vai tālāki radi, un, ja strādniekam kārtīgi

maksā, tad viņš arī kārtīgi strādā. Dēliem, Kristapam un Ģirtam ir pievienojusies arī mamma Inese un uzņēmusies rūpes par saimniecības grāmatvedības uzskaiti. Deviņdesmitajos gados, kad tika likvidēta Ērgemes pagasta kop-saimniecība "Zeme", vietējie zemnieki apvienojās kooperatīvajā sabiedrībā "Ērgeme", lai kopā varētu apsaimniekot "Klaudzu" kalti, kas ir vitāli svarīgs objekts daudzajām apkārtnes graudkopības saimniecībām. Arī z/s "Lejasciņi" visus šos gadus aktīvi darbojas kooperatīvā. Tagad gan, jau otro gadu, pašiem ir sava kalte. Būvēt savu kalti bija ilgi lolots nodoms, jo kopējā kaltē ik pa brīdim, it sevišķi gados ar sliktiem laika apstākļiem, nevarēja nodrošināt graudu kvalitāti, kur nu vēl sagatavot kvalitatīvu sēklas materiālu. Tagad z/s "Lejasciņi" ir izveidojusies stabila sadarbība ar firmu "Scandagra", viņiem tiek realizēti izaudzētie graudi, turpat lielākoties iegādājas arī ražošanai nepieciešamos augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļus. Tieši firma "Scandagra" nopirka šogad jaunajā kaltē sagatavoto ziemas kviešu sēklas materiālu. Novērtējot sadarbību, viņi šovasar savas akcijas "Simts diži ozoli simts gados Latvijai" ietvaros arī pie "Lejasciņu" mājām iestādīja ozolu un dāvāja piemiņas zīmi. Uz tās ir rakstīti vārdi, kuri sasaucas ar vērtībām, kas tiek ievērotas un godātas šajā saimē: "Lai paaudžu paaudzēs sargāts un lolots – dižs ozols saimnieka sētā". ■

Valda EMPELE,
LLKC Valkas konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālrs. 29445406

DĀRZKOPĪBA

KRŪMMELLENES JAUNĀKAIS BRĀLIS SAUSSERDIS, 3. DAĻA

Pirmās ziņas, ka dārzkopji entuziasti ir sākuši Kamčatkas sausserža (*Lonicera kamtschatica*) savvaļas formu atlasī, ir datējamas ar 19. un 20. gadsimtu. Tas notika Krievijas teritorijā, Tālaļos Austrumos. Tātad tā pēc būtības ir vēl pavisam jauna ogu kultūra ar pavisam nesenu vēsturi.

Lai sausseržus nosauktu par kultūraugu, bija jāiziet sekojoši posmi:

- * Savvaļā cilvēki šīs ogas regulāri savāc uzturam un pārstrādei.

- * Savvaļā esošo formu kopšana – iežogošana, lai pasargātu no zvēriem. Mazvērtīgāko formu izgriešana. Pārējiem – kopjošā griešana.

- * Savvaļas formu audzēšana speciāli sagatavotos laukos, kuros veikta augsnes uzlabošana.

- * “Tautas” selekcija, no šādi audzētām savvaļas formām atlasot produktīvākās un ar noteiktām ogu īpašībām.

- * Introdukcija – no citiem apgabaliem ievestās formas tiek krustotas ar vietējām labākajām formām.

- * Selekcijas darbs, tajā izmantojot šo augu genofondu no visas pasaules.

SAUSSERŽU ŠKIRNES UN TO RAKSTUĻOJUMS

Vērā ņemams selekcijas darbs, atlasot brīvās apputes pirmās un otrās paaudzes produktīvākos augus, sākās tikai pagājušā gadsimta 50.–70. gados. Taču tikai ap 2000. gadu varēja teikt, ka kultūra ir sasniegusi pilnvērtīga kultūrauga statusu, izejot pēdējo posmu. Līdz tam galvenā uzmanība bija pievērsta ražas un ogu lielumam, lai ogas būtu bez rūgtuma. Augu dažāda veida izturībai tika pievērsta mazāka uzmanība. Pašreizējā fāzē šī kultūra aktīvi sāk iekarot savu ekonomiski saimniecisko nišu. Sausserdim svarīga īpašība noteikti ir agrinums, arī Latvijas apstākļos.

Krievijā ir daudzi sausseržu selekcijas centri. No Maskavas apgabala nāk šķirne ‘Siņička’, no Sanktpēterburgas – tādas Latvijā pazīstamas šķirnes kā ‘Vitaminaja’, ‘Kolokolčik’, ‘Kuvšinovidnaja’. No šīs pirmās paaudzes šķirnēm jau ir radītas nākamās – saldākās ‘Pavlovskaja’, ‘Desertnaja’, ‘Amfora’.

Šķirne ‘Wojtek’

Tādu zināmu šķirni kā ‘Ļeņingragskij Veļikan’, apstarojot ar gamma stariem, tika iegūta lielauglainā šķirne ‘Nimfa’. No Nižņijnovgorodas selekcijas centra nāk ražīga šķirne ‘Lakomka’. Šīs šķirnes augļi var sasniegt 0,75–1,2 g. No Barnaulas selekcijas centra nāk tādas šķirnes kā ‘Sinaja Ptjica’, ‘Goluboje Vereteno’ un ‘Zoluška’. No Tomskas selekcijas centra – šķirnes ‘Kamčadalka’, ‘Roksana’. No Bakčarskas selekcijas centra – ‘Tomička’, ‘Bakčarskaja’, ‘Sibirjačka’, ‘Dlinnoplodnaja’, ‘Čelabinka’, ‘Izuminka’, ‘Siņeglazka’. No Piejūras selekcijas centra nāk tāda šķirne kā ‘Deļfin’. Šobrīd Krievijā ir pazīstamas vairāk nekā 100 dažādu sausseržu šķirnes. No turienes to daļa ir izplatījusies Eiropā, nonākot Polijā un Baltijā. Pastāvējis selekcijas darbs pašreiz norit Polijā, no kurienes nāk tādas šķirnes kā ‘Wojtek’, ‘Jolanta’, ‘Zojka’, ‘Rebeca’, ‘Ruben’, ‘Aurora’, ‘Tola’. No Kanādas savukārt – ‘Borealis’ sērijas šķirnes un vēl citas, kas izceļas ar to, ka tās ir vēlākas, tā nodrošinot ilgāku mehanizētās novākšanas laiku.

Selekcijas darbs ir saistīts gan ar lielāku augļu veidošanu, gan agru, gan vēl

šķirņu selekciju, lai paildzinātu novākšanas laiku. Mehanizētajai novākšanai ir svarīgi, lai augļi būtu ar stingru mizu, tie nebirtu nost no krūma, bet vienlaikus būtu viegli nokratāmi ar kombainu.

‘Amfora’ (Krievija)

Radusies kā šķirnes ‘Roksana’ sēklaudzis. Krūms ir ieapaļas formas, vidēja augstuma un skrajš. Dzimumi resni, ar antociāna krāsojumu. Lapas lielas un biezas, nedaudz ieliekas palu galveno dzīslu. Augļi garenas (krūzveida) formas ar sašaurinājumiem ogu galos, ar līdzenu virsmu pie kātiņa. Augļu masa 0,7–1,0 g, miziņa auglim vidēja biezuma. Deserta auglis ar skābi saldu garšu. Garša 4,6 balles pēc 5 balu sistēmas. Vidējā raža no 6–10 gadus veca krūma 1,1–1,5 kg. Augļi satur līdz 58,7 mg% C vitamīnu, cukurus 7,2%.

‘Bakčarskaja’ (Krievija)

Krūms spēcīgi augošs, līdz 1,7 m, vidēji stāvs, biezs. Augļi garenī – 20 mm, pilienvēda (zvanveida) formas, pie kātiņa līdzenu virsmu, bet otrs it kā ierauts uz iekšu. ▶ 9. lpp.

Foto: Māris Narvils

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Augļa masa 0,8–0,9 g, miza blīva. Garša saldi skāba, 4,6 balles, ar patīkami vieglu rūgtumu. Maz C vitamīna, cukurs 7,0%. Raža 1,8–2,5 t/ha. Augļu nobiršana no krūma vidēja, ienākšanās laiks – vidēji agra. Augļu izmantošana universāla.

‘Bakčarskij Velikan’ (Krievija)

Krūms spēcīgi augošs, pat līdz 1,9 m, ovālas formas, ar retiemi dzinumiem. Dzinumi resni, stāvi. Lapas ovālas formas, vidēji lielas. Augļi garenīgi, cilindriskas formas, garumā pat līdz 40 mm. Augļi lieli, masa pat līdz 1,8 g. Garša 4,8 balles, skābi salda, maiga, der desertam. Vitamīna C saturs vidējs, cukurs 8,4%. Augļi no krūma birst vidēji, labi transportējami, šķirne vidēji agrā, universāla tipa.

‘Volšebnica’ (Krievija)

Krūms neliela auguma, līdz 1,3 m. Dzinumi tievi, parasti noliecas, krūms skrajš. Lapas virsma ieliekta, garenīgi ovālas formas. Augļi garenīgi – 19 mm, ovāli, nedaudz krūzveida formas. Virsma viegli viļņota. Augļi ar plānu miziņu un masu 0,7–0,9 g. Tie ir smaržīgi ar skābi saldu garšu, 4,3 balles. C vitamīna saturs mazs, cukurs arī tikai 5,9%. Šķirne ražīga, 4,1 t/ha, ar vidēju ienākšanās laiku, derīga pārstrādei.

‘Gerda’ (Krievija)

Krūms kompakts, ieapaļas formas. Lapas garenīgi ovālas. Līdzīgas formas augļi 15–17 mm garumā. Ar strupu galiņu pie kātiņa. Augļi nelieli 0,7–0,8 g, ar patīkamu skābi saldu garšu, 4,6 balles, deserta garša. Vitamīna C saturs ļoti svārstīgs, cukuru saturs augsts no 7–8%. Ražība no 3,8–5,6 t/ha vai 1–2 kg no krūma. Ogu nobiršana vidēja. Vidēji agra šķirne, universāla izmantošana.

‘Goluboje Vereteno’ (Krievija)

Krūms stāvs, dzinumi var sasniegt 1,8 m. Lapas garenīgi ovālas formas, nedaudz ieliekta pa lapas galveno dzīslu un smailu lapas galu. Augļi garenīgi, vārpstveida formas, ar ovālu augļa augšu un plakanu virsmu pie kātiņa. Augļu masa 0,8–0,9 g, garša saldeni skābena, 3,5 balles, un viegli rūgtenu piegaršu. Augļi ir samērā bagāti ar C vitamīnu, bet zemu cukuru saturu

Foto: Māris Narvils

Šķirne ‘Jolanta’

3–6%. Ražība no krūma 1,9–2,3 kg vai 5,8 t/ha. Šķirne diemžēl spēcīgi birst, tādēļ nebūs piemērota mehānizētai novākšanai. Labākie apputeksnētāji ‘Morena’ un ‘Kamčadalka’.

‘Desertnaja’ (Krievija)

Krūms zems – līdz metram, biezs un puslodes formas. Zari resni, taisni, bet zaraini. Lapas ovāli garenas, pie pamatnes izstieptas, gali viegli noapaļoti vai smaili. Lapas biezas, pelēkzaļā krāsā. Augļi ovālas formas, pie pamatnes strupi. Tie ir 15 mm garumā, uz īsa kātiņa blīvi cits pie cita. Augļi pasīki 0,6–0,8 g, miza gluda, bet blīva. Garša 4,0 balles, skābi saldēna, bez rūgtuma. Augsts vitamīna C saturs 86 mg%, cukuru saturs 7,3%. Raža 1,5 kg no krūma vai 3 t/ha. Priekšrocība, ka vēlā, labākais apputeksnētājs ‘Pavlovskaja’. Nav paredzēta komercdārziem.

‘Dlinnoplodnaja’ (Krievija)

Krūms skrajš, plašs un ieapaļas formas. Lapas sīkas, plati lancetiskas vai ovāli garenas. Augļi garenas formas ar 0,85 g masu. Garša skābēni salda, deserta, bez rūgtuma. Zems C vitamīna saturs, bet augsts 9% cukura saturs. Raža 3 t/ha. Šķirne agra, augļu biršana vāji izteikta.

‘Zoluška’ (Krievija)

Krūms blīvs, 1,3 m augsts, ieapaļas formas. Lapas garenīgi lancetiskas vai ovāli apaļas. Augļu masa 0,7–1 g, tie ir garenas formas skābi saldu garšu 4,1 balles un vieglu zemeņu aromātu. Raža 1,7 kg no krūma, vai 3,8–6,3 t/ha. Augļu biršana vāji izteikta, vidēji agra šķirne. Labākais apputeksnētājs ir ‘Kamčadalka’.

‘Kamčadalka’ (Krievija)

Krūms vidēji biezs, 1,8 m, ar otrādi konisku formu. Dzinumi īsi un resni, klāti ar matiņiem. Lapas garenīgi ovālas, nosmailinātas uz abiem galiem. Augļi 22–28 mm, garenas elipses formas pie pamatnes ar matiņiem, maigu mīkstumam un plānu miziņu. Augļi 0,8–1,1 g ar saldi skābenu garšu, 4,3 balles, ar zemu C vitamīna saturu un cukuru 6–8%. Ražas 1,2 kg no krūma vai 2,5–4,3 t/ha.

‘Morena’ (Krievija)

Krūms vidēja auguma ar ieapaļu formu. Lapas garenīgi lancetiskas formas un ķīļveida pamatni, ar spēcīgu vaska apsarmi. Augļi lieli, līdz 27 mm, ar maigu mīkstumam, pie pamatnes knābveida formas, ar spēcīgu vaska kārtu. Augļu masa 1,0 g, garša 4,6 balles, skābi saldēna. Miza blīva, viegli viļņota. C vitamīna saturs 54 mg%, cukura saturs 7,2%. Raža no krūma 1,2–2,5 kg vai 5,3 t/ha. Augļi nebirst, vidēji agra šķirne. Labākais apputeksnētājs ‘Goluboje Vereteno’.

Vēl Latvijā aprītē ir ‘Nimfa’, ‘Pavlovskaja’, ‘Roksana’, ‘Sibirjačka’, ‘Silginka’, ‘Čelabinka’ un citas šķirnes.

Diemžēl jaunākās šķirnes no Krievijas nav pieejamas, toties sekmīgi var izmantot gan Polijas, gan Kanādas selekcijas šķirnes, kuras pamazām nonāk līdz Latvijai un ir piemērotas mehānizētai novākšanai. ■

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

LOPKOPĪBA

GAĻAS LOPU BIZNESĀ – NO BULLĪŠA LĪDŽ GATAVAM PRODUKTAM

Ērgļu novada uzņēmēji Gunārs un Artūrs Vīganti ir apņēmības pilni pierādīt, ka ir izdevīgi gaļas lopus izaudzēt, nobarot un realizēt tirgū pašiem.

Brāļi Gunārs un Artūrs Vīganti tikai pirms dažiem gadiem sāka savu saimniecību veidošanu – Gunārs zīdītājgovju audzēšanu un graudu audzēšanu, Artūrs – liellopu nobarošanu un no šā gada viņam ir arī savs liellopu gaļas sadales cehs.

Laukos redz perspektīvu

Abi brāļi saimnieko Ērgļu novadā, kas paugurainā reljefa dēļ ir labi piemērots liellopu audzēšanai bioloģiski. Abi ir ērgļenieši un ar lauku darbiem vienmēr bijuši saistīti, taču paši pie savas saimniecības tikuši, kad nomiris vec-tēvs un kā vienīgajiem mantiniekiem atstājis gan fermu, gan zemi. Tiesa, pirms tam ne vienam, ne otram nav bijis plānu savu dzīvi saistīt ar lauksaimniecības nozari. Gunārs pēc izglītības ir kuģu mehāniķis, jau paguva izbraukāt pasauli, pastrādāt un, kā pats saka, – sapelnīt naudu. Arī Artūrs “treknajos gados” devies peļņā prom no Ērgļiem. Gunārs: “Kad treknie gadi beidzās, dzīve pati mūs atveda šeit atpakaļ.”

Gunāram šobrīd pieder ap 200 galvu liels ganāmpulks – govīs kopā ar teļiem. No ganāmpulka ap 140 ir zīdītājgovis, kuru uzdevums ir ražot teliņus, ko Gunārs uzņēmus SIA “3Dpro” pārdod nobarošanai un realizēšanai Artūra zemnieku saimniecībai “Tauri”.

Francūzietes Ērgļu plavās

Pirmos gaļas liellopus Gunārs iegādājās 2011. gadā. Gunārs saka, ka sākumā mēģinājis konsultācijas prasīt Latvijas gaļas lopu audzētāju asociācijai, taču konkrētus ieteikumus par šķirnes izvēli un dzīvnieku iegādi nesot saņēmis. Pats atzīst – labi, ka tā, jo katram saimniekam pašam jāizdara sava izvēle un jāsaprot savas iespējas un vēlmes.

Pēc ganāmpulka papildinājuma Gunārs uz Franciju devās 2013. gadā, kur arī apguva zināšanas gaļas lopu audzēšanā. Gunārs: “Sāku

Foto: Anna Eriņa

GUNĀRS UN ARTŪRS VĪGANTI

- **Gunārs Vīgants**, Ērgļu novada uzņēmuma “3Dpro” īpašnieks, pieder ap 140 zīdītājgovju, nodarbojas ar graudkopību. Apsaimnieko 730 ha lauksaimniecības zemes.
- **Artūrs Vīgants**, Ērgļu novada z/s “Tauri” īpašnieks, pieder ap 80 nobarojamo bulļi. Nesen izveidots gaļas sadales cehs, kurā gatavo liellopu gaļu pārdošanai privātiem klientiem un tirdziņos.

mā man nebija nekādas saprašanas par gaļas lopiem. Tādēļ braucu uz Franciju pie viena saimnieka, kam ir 40 gadu pieredze Šarolē šķirnes gaļas liellopu audzēšanā. Nokļuvu pie viņa zīdītājgovju atnešanās laikā un pāris nedēļas pamācījos gaļas lopu audzēšanas nianses. Tagad viņš ir kļuvis par mūsu konsultantu, pāris reižu gadā atbrauc, paskatās, kā mums sokas, pastāsta, ko pamainīt, ko atstāt. Braucam arī pie viņa.” “3Dpro” ir gan tīršķirnes, gan Šarolē krustojuma dzīvnieki. Uz jautājumu, kādēļ izvēle kritusi uz Šarolē dzīvniekiem, Gunārs smeļoties

Jaunā bioloģiski sertificētā graudu kalte uzstādīta, kā saka Gunārs, “pagaidu variantā”, lai var sākt kaltēt jauno ražu. Saimniecībā būs vesels kalšu komplekss ar bunkuriem. Attēlā: Artūrs (no kreisās) un Gunārs Vīganti ar gadu mījā pieklīdušo Ego

atsaka: “Smuki, balti dzīvnieki,” un turpina, ka izvēli nenožēlo, jo tiem ir pietiekami labs dzīvmasas pieaugums un mierīgs raksturs. Dzemdību laikā gan strikti ņem vērā Francijā apgūto, ka pie gotiņām tomēr jābūt klāt, un, ja nepieciešams, jāpalīdz.

No Francijas ievestas 20 govīs ar teļiem un bullis, bet Gunārs atzīst, ka nu jau arī Latvijā var iegādāties ļoti labus dzīvniekus. Taču, jaunlopu pērkot, tāpat jāskatās, kādi bijuši vecāki.

Gunārs: “Mums paveicies, ka visi, no kā pērkam lopus, ir palīdzējuši ar padomu. Esam pirkuši dzīvniekus no z/s “Celmiņi” Kandavas novadā, z/s “Mežāres” Jēkabpils novadā, varam teikt paldies šo saimniecību īpašniekiem Kasparam Sūniņam un Jakovicu ģimenei, kuri mūs mācījuši.”

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

SIA "3Dpro" ganāmpulka pamatā no Francijas ievestās Šarolē šķirnes govīs, telītes ataudzē paši. Ganības ir 30 km rādiusā, dzīvnieku pārvadāšanai tiek izmantota arī speciāla liellopu piekabe

◀ 10. lpp.

Klimats ietekmē ganāmpulku

Laika apstākļi pērn un šogad ietekmējuši ganāmpulka rādītājus. Lielā mitruma dēļ dzīvnieki slimojuši gan ar paragripas, gan caurejas vīrusu. Toties pērn rādītāji bijuši salīdzinoši ļoti labi – atbirums mazāks par 5%. Šogad summējušies visi nelabvēlīgie apstākļi – pērnais mitrums un vasaras sausums, tādēļ ar ganāmpulka rādītājiem Vīganti nelepojas un atzīst, ka katru gadu nākas apgūt jaunas mācības.

Vaicāts par sausuma ietekmi uz lopbarības savākšanu, Gunārs nopūšas – šis gads atkal ir īpašs. Savākts mazāk nekā puse no vajadzīgās lopbarības. Cerība ir uz atāliem, tuvojoties rudenim. Gunāram cerību dod otra nozare – graudkopība. Tādējādi izdosies vismaz tikt pie salmiem, ar kuriem varēs izlīdzēties. Jau pērn lielā mitruma dēļ brāļi bija spiesti lopbarību pirkt, arī šogad, visticamāk, nāksies to darīt. Par lopu likvidēšanu vēl brāļi nedomā, kaut apkārtnes zemniekiem šis temats ir aktuāls.

"Mēs strādājam ļoti ekstensīvi, dzīvniekus īpaši nepiebarojam. Dzīvnieki ir ganībās, mammām tiek pamatā siens, Artūrs nobarošanai izmanto graudus, ja var dabūt," stāsta Gunārs. Gaļas bulļus nobaro līdz 16 mēnešu vecumam un kauj, kad sasniegts ap 700 kg dzīvsvars.

Labu gaļu – vietējam tirgum

Kādēļ abu saimniecību novirziens ir gaļas ieguve, ne teļu pārdošana izsolei, kas ir ekonomiski izdevīgāka? Artūrs saka, negribējās atdot lopus gaļas ražošanai ārzemēs, gribējās pašiem tikt pie galaprodukta, ko piedāvāt Latvijas pircējiem.

Gunārs: "Man šķiet stulbi pārdot uz ārzemēm jaunlopus. Tas ir kā nozāģēt balķi, pārdot to skandināviem un pēc

tam pirkt no viņiem mēbeles. To pašu mēs darām ar lopiem – pārdodam tos nobarošanas saimniecībām ārzemēs un atpakaļ pērkam gaļu, turklāt ne jau to labāko."

Lai nevajadzētu pārdot bulliņš un paši varētu darboties gaļas tirgū, pērn z/s "Tauri" īstenoja ES fondu projektu bioloģiski sertificēta gaļas sadales ceha izveidei. Pateicoties tam, brāļi var sākt ar pilnu jaudu darboties. Gunārs atzīst, ka nedrīkst tirgū strādāt, tā teikt, pa kļuso, pa stūriem. Plāns ir gaļas realizāciju veikt ar interneta starpniecību, tātad – publiskā vidē, kas redzama visiem, tajā skaitā kontrolējošām iestādēm. Kaut mājaslapas vēl nav, gaļas tirdzniecības lietas jau ir sakārtotas.

Kāda sanāk nobarošanas ekonomika z/s "Tauri"? Aprēķini rāda, ka tas pats vien sanākot, kā pārdodot bullēnu nobarošanai uz ārzemēm. Gunārs: "Mēs nevēlamies būt atkarīgi no uzipircējiem un izsoļu cenām. Mums ir savs klientu loks, kam pārdodam gatavo produkciju. Ja, piemēram, Turcijas tirgus aizvērsies, mēs no tā necietīsim, mūsu realizācijas ķēde strādās jebkurā gadījumā."

Nobarotos liellopus z/s "Tauri" kauj SIA "Aibi" kautuvē, bet ar kautķermeņa sadali nodarbojas paši – sadala attiecīgos gabalos, apstrādā, iepakoj vakuumā

VIDEOKLIS

AIJA VIGNERE, LLKC Madonas biroja vadītāja, ekonomikas konsultante:

"Gan Gunārs, gan Artūrs ir Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Madonas biroja klienti. Viņi izmanto mūsu sniegtos pakalpojumus ekonomikā un augkopībā. Ar viņiem ir patīkami sadarboties, jo abi brāļi ir ļoti aktīvi un vienmēr gatavi aizstāvēt ne tikai savas, bet visa novada zemnieku intereses. Pērn, kad bija plūdi, un arī šogad, kad saimniecības cieš no sausuma, abi uzņēmās iniciatīvu, apbraukāja novada zemniekus, lai kopīgi panāktu novada iekļaušanu katastrofas zonā. Viņus interesē ne tikai savas saimniekošanas iespēju uzlabošana, bet arī lauksaimniecības politika tepat Latvijā un ES. Brāļi ir mazliet dulli pozitīvā nozīmē, viņi strādā ar savu pārliecību. Viņi neiet vieglāko ceļu – bulliņu pārdošana ekonomiski būtu izdevīgāka, bet brāļi domā par pievienotās vērtības radīšanu izaudzētājam un ir stipri tiem, kuriem rūp, lai Latvijas patērētājiem tiktu piedāvāts augstas kvalitātes vietējais produkts."

un realizē. Pircēji pārsvarā ir Rīgā un Siguldā – tie ir privātpersonas, restorāni.

Pagaidām realizācijas apjomi nav lieli – vidēji 2 lopi mēnesī, arī darbs pie mārketinga un reklāmas vēl ir sākuma stadijā. Plāns ir audzēt apjomus līdz 4–6 liellopiem mēnesī. Artūrs atzīst, ka, augot apjomiem, nopietnāk būs jādoma par jaunu klientu atrašanu, pamatā caur mājaslapu internetā.

Šogad izmēģināta tirdzniecība *Slow Food* tirdziņā, taču šis tirdziņš nav paguvis iegūt popularitāti pircēju vidū, tādēļ par panākumiem spriest nevar.

Paliks pie lopiem un graudiem

Runājot par nākotnes plāniem, Gunārs saka – paliks pie 150 zīdītājgovīm un paralēli attīstīs graudkopību. Ar to viņš nodarbojas vien pāris gadus – labākie lauki būs graudiem, bet laukos, kur reljefs tiem nav piemērots, būs ganības. Gunārs: "Ērgļos mums ir pārbaudījumi uz katra stūra, jādoma, kā kuru lauku apstrādāt, ar kādu tehniku uz tiem var tikt virsū. Nav garlaicīgi. Salīdzinot ar Zemgali, var šķist, ka mums šeit ar graudkopību nemaz nevajadzētu nodarboties. Taču, pārēķinot rentabilitāti, jebkurā gadījumā graudkopība izdevīgāka. Tiesa, ja nebūtu subsīdiu, droši vien arī tai rentabilitātes nebūtu, kas nav pareizi."

Gunārs pēc pārliecības ir bioloģiskais saimnieks, un saka, ka nevar ne iedomāties, ka varētu lietot herbicīdus un fungicīdus. Vaicāts par ražību, Gunārs atsmeļ, ka vēl pārāgi spriest, ko no katra hektāra var iekult – pērn ražu samazināja pārmērīgais mitrums, šogad sausums. Cerības ir, ka šogad vismaz pusotru tonnu no ha izdosies iekult. Taču plinti krūmos Gunārs mest netaisās – tehnikā investēti diezgan prāvi līdzekļi, gan graudu, gan lopbarības sagatavošanas. Pērnais gads pārliecinājis, ka jāceļ pašiem sava bioloģisko graudu kalte, jo attiecīgu pakalpojumu reģionā nav iespējams dabūt. Vest uz Rēzekni ir pārāk dārgi, tādēļ vajag savu.

Arī Artūrs rakstījis projektus un ticis pie ganību ierīkošanas tehnikas – traktora ar ķēdēm, diskotāja zemes apstrādei, siena grābekļa. Katrā ziņā abas saimniecības ir jau nodrošinātas, lai varētu sekmīgi turpināt darbu. ■

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Raksts no LLKC žurnāla "Latvijas Lopkopis"

MEŽSAIMNIECĪBA

BOJĀ GĀJUŠĀS MEŽAUDZES VARĒS ATJAUNOT AR ES ATBALSTU

Pagājušā gada lietavu un šī gada sausuma dēļ valstī iznīkušas mežaudzes vairāku simtu hektāru platībā, tostarp arī privāto meža īpašnieku mežos.

Pēdējā laikā Latvijā pēc postošiem laika apstākļiem, kas pielīdzināmi dabas katastrofām, piemēram, ilgstoša sausuma, spēcīgām lietavām, plūdiem un līdzīgiem laikapstākļiem mežaudzēs postījumi ir bijuši tik lieli, ka tās gājušas bojā un ir jāatjauno. Piemēram, 2017. gada decembrī spēcīgo rudens lietavu un plūdu izraisīto seku dēļ mežsaimniecībā tika izsludināta katastrofas situācija.

Veiktas izmaiņas atbalsta saņemšanā

Līdz šim atbalstu mežaudžu atjaunošanai varēja saņemt tikai par platību, par kuru Valsts meža dienests sniedza atzinumu, ka tajā ir bijis ugunsgrēks. Tā kā mežaudzes posta ne vien ugunsgrēki, bet arī vairāki abiotiski faktori, piemēram, vējš, sausums, spēcīgas lietavas, sniegs, ledus un citi neparedzami apstākļi, veikti grozījumi Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtībā pasākumā "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā", kas paredz šādus abiotiskos faktorus.

Izmaiņas precizē ES atbalsta piešķiršanas kārtību apakšpasākumā "Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana". Izmaiņas paredz, ka turpmāk meža īpašnieki varēs saņemt ES atbalstu mežaudžu atjaunošanai ne tikai ugunsgrēka, bet arī spēcīgu lietavu vai sausuma gadījumos. ES atbalstu meža īpašnieki varēs saņemt tikai par platībām, par kurām meža īpašnieks būs iesniedzis pārskatu par meža atjaunošanu vai ieaudzēšanu, un VMD būs atzinis platību par mežaudzi.

Būs nepieciešams VMD atzinums

Lai saņemtu ES atbalstu par iznīkušām mežaudzēm, būs nepieciešams

Bojāts meža stādījums

VMD atzinums. To tagad Valsts meža dienests sniegs arī par mežaudzi, kas ir iznīkususi sausuma, ūdens vai citu abiotisku faktoru ietekmē, kālab mežs ir atjaunojams.

Lai izpildītu prasības, kas izriet no Vispārīgās datu aizsardzības regulas un Fizisko personu datu apstrādes likuma, un lai Lauku atbalsta dienests (LAD) un Valsts meža dienests varētu administrēt atbalstu un izvērtēt meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānu, tad, iesniedzot iesniegumu dienestā, būs jānorāda fiziskās personas vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese, kontaktinformācija un nekustamā īpašuma kadastra numurs. Minētie personas dati nepieciešami, lai dienests varētu identificēt konkrēto personu un izpildīt atbalsta saņemšanas nosacījumus.

Jāapseko mežaudzes

Meža īpašniekiem iesakām apsekot savus meža īpašumus, īpaši pavasarī iestādītās jaunaudzēs, un novērtēt to stāvokli. Tas nepieciešams, lai pārliecinātos, vai jaunie kociņi jūtas labi un vai daļa no tiem nav iznīkuši. Īpaši svarīgi to izdarīt ir ES atbalsta saņēmējiem.

Meža īpašnieks, kurš ilgāku laiku ir atstājis bez uzmanības iestādīto jaunaudzi, nevar būt drošs, ka pats ir izpildījis saistības ar LAD, pat ja pavasarī ir godprātīgi iestādījis kociņus pietiekamā daudzumā, iekļāvis termiņos un iesniedzis pārskatu Valsts meža dienestā.

Tāpēc jaunaudžu apsekošana ir jāveic obligāti. Piecus gadus pēc Meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānā norādītā projekta īstenošanas beigū termiņa Valsts meža dienestam ir tiesības veikt ieaudzētās, retinātās vai atjaunotās mežaudzes pārbaudi dabā.

Ja, veicot pārbaudi, tiek konstatēts, ka ieaudzētās, retinātās vai atjaunotās sugas koku skaits ir mazāks par koku skaitu atbilstoši kritiskajam šķērslaukumam, atbalsta saņēmēja pienākums ir gada laikā pēc Valsts meža dienesta vai LAD lēmuma pieņemšanas par platības neatbilstību atbalsta saņemšanas nosacījumiem papildināt koku skaitu vismaz līdz minimālajam skaitam vai atmaksāt saņemto atbalstu.

Par ES atbalstu bojā gājušu mežaudžu atjaunošanai meža īpašnieki var konsultēties Meža konsultāciju pakalpojumu centra birojā (www.mkpc.llkc.lv) vai informatīvajos semināros. Domājams, ka ES atbalsta pasākuma "Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana" kārtu LAD atvērs tuvākajā laikā, kad meža īpašnieki varēs iesniegt projektus. Lūgums sekot līdzi informācijai www.lad.gov.lv.

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine
@mkpc.llkc.lv
tāl. 63050477

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

EK PAPLAŠINA PIEDĀVĀJUMU LAUKSAIMNIEKU ATBALSTAM

Augusta beigās Eiropas Komisija (EK) nāca klajā ar papildu pasākumu paketi, kuru mērķis ir risināt lopbarības sagādes problēmas lauksaimniecības dzīvniekiem ziemas periodā. Šī pakete papildina augusta sākumā jau izziņotos pasākumus.

Augusta beigās EK publiskotie atbalsta pasākumi papildina to pasākumu loku, kas attiecas uz atkāpēm zaļināšanas prasībās:

- iespēja, ka ziemas kultūras, kas rudenī iesētas novākšanas/noganišanas vajadzībām, uzskatīt par starpkultūrām (spēkā esošie noteikumi to aizliedz), ja tās paredzētas noganišanai vai lopbarības ražošanai;
- iespēja kā starpkultūras sēt tīrkultūras (nevis noteikumos patlaban prasītos kultūru maisījumus), ja tās paredzētas

noganišanai vai lopbarības ražošanai;

• iespēja 8 nedēļas ilgo starpkultūru audzēšanas minimālo periodu saīsināt, lai aramzemju apstrādātāji pēc tam varētu laikus iesēt ziemas kultūras;

• pildzinājums jau iepriekš piešķirtajam izņēmumam Francijā plaut/noganiņāt atmatas.

Oficiāli paziņots arī jau pirms dažām nedēļām pieteiktais priekšlikums paaugstināt avansa maksājumus. Proti, līdz pat 70% tiešo maksājumu un 85% lauku attīstības maksājumu lauksaimnieki varēs saņemt jau 2018. gada oktobra vidū, un nebūs nauda jāgaida līdz decembrim.

Minētie priekšlikumi papildina šādiem gadījumiem jau paredzētos noteikumus. Visos gadījumos EK nodrošina, ka pasākumi tiek īstenoti samērīgi, ņemot vērā vides apsvērumus. Piemēram, spēkā esošie valsts atbalsta noteikumi

atļauj par sausuma nodarītu kaitējumu sniegt atbalstu līdz pat 80% apmērā (vai apgabalos, kuros ir dabas ierobežojumi, – 90% apmērā), ja vien tiek ievēroti konkrēti īpaši nosacījumi. Var pretendēt uz atbalstu par lopbarības iegādi, piesaistot vai nu materiālus zaudējumus, vai neiegūtus ienākumus. Ja zaudējumu kompensācijas apmērs nepārsniedz 15 000 eiro vienam lauksaimniekam trīs gadu laikā, to iespējams piešķirt, arī neinformējot EK (t. s. “de minimis atbalsts”). Atbalsta iespējas piedāvā arī lauku attīstības programmas, ieskaitot, piemēram, finansējumu ganību pārsēšanai vai kompensāciju par neiegūtajiem ienākumiem.

EK atbalsta priekšlikumi dalībvalstīm oficiāli jāpieņem līdz septembra beigām. Pasākumi tiks piemēroti ar atpakaļejošu spēku. **■**

PROGNOZĒ ZEMAS RAŽAS AUGKOPĪBAS PRODUKCIJAI

Lauksaimniecības resursu uzraudzības (MARS) jaunākais biļetens vēsta, ka sausums Eiropā kārtējo reizi uz leju līcis korigēt ražas prognozes augkopības produkcijai.

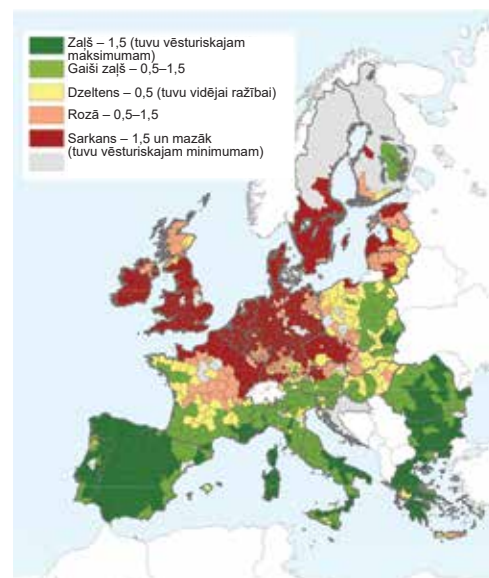
Augustā jau ceturto mēnesi pēc kārtas ES līmenī pārskatītas labības ražas prognozes. Sauso laikapstākļu dēļ Ziemeļeiropā un Centrāleiropā

pā ziemas kviešu ražas ir par 4,5%, vasaras miežu – par 4,3%, bet rudzu ražas pat par 14% zemākas nekā piecu gadu vidējās ražas. ES kopējās graudu ražas ainu nedaudz uzlabo fakts, ka Dienvidrietum- un Dievidaustrumeiropā laika apstākļi bija labvēlīgāki un te ražas ir augstākas nekā vidēji pēdējos piecos gados.

Nelabvēlīgas ražas prognozes ir arī cukurbietēm un kartupeļiem, kam ražas būs vidēji par attiecīgi 5,2 un 6,6% zem pēdējo 5 gadu vidējā līmeņa. Sliktas vēstis arī lopkopjiem – kukurūzas zaļmasas ražas tiek prognozētas pat par 9,8% mazākas nekā vidēji pēdējos piecos gados (par 14% mazāk nekā pērn). Tikai saulespuķu sēklu ražas prognoze ir krietni virs 5 gadu vidējā ražas rādītāja – par 16% vairāk.

MARS biļetens vēsta, ka augustā lielākajā Eiropas daļā gaisa temperatūra bija vidēji par 0,5 līdz 4°C augstāka nekā vidēji ierasts. Lielākais karstums un sausums bijis Francijā, Beniluksa reģionā, Vācijā, Apvienotās Karalistes dienvidos, Skandināvijā, Baltijas valstīs, Polijā, Čehijas Republikā un Slovā-

Ganību produktivitātes indekss
Vērtējums par periodu
no 1. jūlija līdz 20. augustam.

kijā. Tas ievērojami negatīvi ietekmējis kukurūzas zaļmasas, graudu kukurūzas, cukurbietes un kartupeļu ražu. Vienlaikus lietusgāzes, kas pārsniedza mēneša normu, bija Itālijas dienvidos, Tunisijā un Balkānu reģionā, Rumānijā, Bulgārijā, kā arī Ukrainā un Baltkrievijā, taču tās neatstāja negatīvu ietekmi uz kultūraugiem valstu līmenī. **■**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Valsts	Kviešu ražas ES dalībvalstīs (t/ha)				
	Vidēji 5 gados	2017	MARS prognoze 2018	18. g./5 gadi	18./17. g.
EU	5.73	5.84	5.49	-4.2	-6.2
AT	5.63	4.85	5.12	-9.0	+5.4
BE	8.56	8.37	8.87	+3.6	+5.9
BG	4.59	5.35	4.87	+6.2	-8.8
CY	-	-	-	-	-
CZ	6.14	5.67	5.26	-14	-7.3
DE	8.00	7.64	6.69	-16	-13
DK	7.71	8.24	6.70	-13	-19
EE	3.84	4.20	3.33	-13	-21
ES	3.07	2.41	3.54	+15	+47
FI	3.99	4.13	3.19	-20	-23
FR	6.98	7.24	7.05	+0.9	-2.7
GR	2.84	2.93	2.90	+2.4	-0.9
HR	5.14	5.95	5.41	+5.2	-9.1
HU	5.06	5.44	5.19	+2.6	-4.7
IE	9.89	10.2	9.88	+0.0	-2.8
IT	3.82	3.86	3.90	+1.8	+1.0
LT	4.67	4.82	3.82	-18	-21
LU	5.88	5.48	6.16	+4.9	+12
LV	4.29	4.79	3.62	-16	-24
MT	-	-	-	-	-
NL	8.97	9.09	8.96	+0.0	-1.4
PL	4.67	4.90	4.27	-8.7	-13
PT	2.01	2.05	2.32	+15	+13
RO	3.93	4.88	3.93	+0.0	-19
SE	6.68	6.99	5.87	-12	-16
SI	4.99	5.03	5.01	+0.4	-0.5
SK	5.24	4.74	5.00	-4.5	+5.5
UK	8.20	8.16	8.00	-2.4	-2.0

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2018. GADA OKTOBRĪ

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskati.
Iesniegumu un atskatu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Terminšs	Septembris							Oktobris							Novembris																
	2	3	6	10	15	19	20	25	28	30	1	2	5	9	10	14	15	16	19	20	21	22	23	25	26	29	30	31	1	15	20
Valsts atbalsts	Atbalsts lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanai (LDGRS)																														
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības un nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																														
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																														
	Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																														
	Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																														
Lauku attīstības pro-grammas pasākumi	Riska pārvaldība																														
	Pievienotā vērtība, produktu kvalitāte un nevēlamu nozveju izmantošana																														
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																														
	Zvejas flotes modernizācija																														
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																														
	Inovācija																														
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																														
Grāmatvedība un nodokļi	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																														
	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTĀJIEM																														
	Dabas resursu nodokļa pārskats																														
	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																														
	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām 2017. gadā																														
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																														

BIOĻOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

“DZIRNĀS” DOMĀ PAR NĀKOTNI

Alsungas novada zemnieku saimniecība “Dzirnas” nodarbojas ar bioloģisko putnkopību, audzē zemes un dārzeņus. Saimniecība apsaimnieko 11 ha zemes. Augustā apritēja četri gadi, kopš Jana Štūlberga atgriezies dzimtajā Alsungā un uzsākusi savu biznesu. Dējējvīstu audzēšana bija vīra Guntara ideja, Janai tuvāka dārzeņu un zemeņu audzēšana.

Saimniekošanas sākums

Lauku darbi Janai nebija sveši, viņas bērnība pagājusi lauku sētā, piedaloties visos darbos, vērojot, kā izaug augi, kā no maza cāļiņa izaug vista.

Zemnieku saimniecības “Dzirnas” saimniece Jana Štūlberga atgriezies ne tikai dzimtajā novadā, bet arī savā īstajā profesijā. Viņa ir profesionāla lauku māju saimniece ar tehnikumā apgūtām zināšanām, prot dažādus lauku darbus. Profesijā strādāt neiznāca, pēc apprecēšanās ar vīru pārcēlušies uz Jelgavu, kur viņa sākusi strādāt reklāmas biznesā. Darbs neapmierināja, un ģimene devās uz Norvēģiju. Pēc sešiem gadiem Jana ar jaunāko dēlu un meitām atgriezās, lai uzsāktu saimniekošanu savā mājā. Divi vecākie dēli vēl strādā ārzemēs un atbalsta saimniecības iekārtošanu. Dzīvojot ārzemēs, pietrūka zemes darbu, arī bērniem bija jāsāk iet skolā. Latvijā ģimene atgriezās jau ar gatavu biznesa plānu atbilstoši saimniekošanas iespējām. Saimniecība nav liela, tikai nedaudz virs vienpadsmit hektāriem. Ar lielo zālējumu audzēšanu šādā platībā nodarboties nebūtu rentabli, tādēļ izvēlēta bioloģisko dējējvīstu un dārzeņu audzēšana. Pēc Janas domām, veiksmīgi saimniekot var arī mazākās platībās, ieguldot mazāk darba, saņemt lielāku atdevi.

Saimniekošanas veida izvēle

Par saimniekošanas veidu nebija nekādu šaubu, – Janas mamma ir viena no pirmajām bioloģiskajām zemniecēm valstī, pārliecināta par izvēles pareizību. Arī Jana uzskata, ka nedrīkst lietot ķīmikālijas, ja grib labu veselību un saglabāt auglīgu zemi nākamām paaudzēm. Bioloģiskais saim-

Foto: no Janas Štūlbergas arhīva

Jana Štūlberga gatavojas doties izbraukuma tirdzniecībā

niekošanas veids ir saimnieces pārliecība un dzīvesveids, tā ir privilēģija dzīvot tīrā vidē.

Jau iebraucot saimniecībā, redzam, ka ap trīs simt vīstu liels pulks laimīgi kašņājas starp krūmiem. Vistas šeit jūtas labi, jo var brīvi staigāt kūti un aplokos. Svaigs gaiss un zaļā zāle padara tās laimīgas. Barojot putnus ar bioloģiski audzētu barību un svaigiem nestandarta dārzeņiem, kas audzēti savā saimniecībā, olu kvalitāte ir pat visam cita. Vīstu šķirnes ir dažādas. Saimniece šajā jomā vēl sevi uzskata par iesācēju. Pavairotas tiek tās, kuras ne tikai ražīgi dēj, bet arī kurām ir neparastākas krāsas un formas olas.

Saimniecības ikdiena

Rīts saimniecībā sākas kā visās lauku sētās, ar vīstu barošanu un olu savākšanu, to sagatavošanu pārdo-

šanai. Pēc ikdienas darbu veikšanas daudz laika Jana velta sev, dažādām mākslinieciskām nodarbēm. Saimniece hobbjs ir adīt, zīmēt un radīt ap sevi skaistas lietas. Bieži viņa sarīko talkas, lai tādus darbus kā stādīšana, ravēšana un ražas vākšana varētu paveikt ātri. Bērni tiek nodarbināti tik daudz, lai nerastos nepatika pret lauku darbiem, lai visus darbiņus darītu kopā un ar prieku. Reizi nedēļā produkcija tiek vesta uz Rīgu.

“Dzirnu” zīmols ir Lielās māju olas

Vistas ienākumus dod visu gadu. Pirmie klienti bija draugi un paziņas, kuri pirka paši un palīdzēja ar realizāciju. Veiksmīgi darbojās tiešās tirdzniecības modelis. Ar laiku veidojās stabils klientu loks.

► 16. lpp.

Foto: no Janas Štālbergas arhīva

Tiek renovēta kūts

Foto: no Janas Štālbergas arhīva

Janas dārza ķirbju raža

◀ 15. lpp.

Patīkami, ka vietējie pircēji atbalsta, saprot un novērtē saimniecības produkciju. Daļa pircēju olām pakal brauc paši. Tiem, kuri ierodas saimniecībā, viss tiek pastāstīts un parādīts. Ne mazāk svarīgs veiksmīgai produkcijas realizācijai ir iepakojums, kurā pārdod olas. Saimniece, pielietojot savu reklāmas jomā gūto darba pieredzi, izveidojusi gaumīgi noformētas olu kastītes ar zīmolu Lielās māju olas. Piedaloties izstādē "Balttour", veiksmīgi noslēgts līgums par produkcijas pārdošanu ar SIA "Lauku rudzupuķe" vai ar atpazīstamāku nosaukumu – "Rimi" zemnieku produkcijas standos "Klētis".

Zemenes

Zemeņu audzēšana jau ilgāku laiku ir ģimenes bizness. Savulaik tās audzētas mātes saimniecībā. Pašreiz vairākos hektāros zemenes audzē brālis. Zemnieku saimniecībā "Dzirnas" zemenes audzē nelielā platībā. Kārtīgi aprūpētas, sausā laikā laistītas, tās dod vērtīgu ģimenes ienākumu. Zemenes pārdod Alsungas centrā un pēc pieprasījuma piegādā kundēm Rīgā.

Dārzeni

Dārzenus audzē gan uz lauka, gan segtajās platībās. Siltumnīca uzcelta, lai pašiem būtu gurķi, salāti un tomāti, taču iestādīties vairāk, nekā ģimene var apēst. Realizējot pārpalikumu, klienti novērtējuši kvalitatīvo produkciju un pieprasījums audzis. Tagad jau izveidojies stabils klientu pulciņš. Daudz

laika prasa pārdošana, jo lielākie un maksāspējīgākie pircēji atrodas Rīgā. Pateicoties mūsdienu tehnoloģijām, ir iespējams iepriekš sazināties ar pircējiem un sakomplektēt pasūtījumus.

Atbalsts saimniecības attīstībai

Lai nopelnītu ar lauksaimniecību, vajadzīgas zināšanas, liela uzņēmība un spēja uzņemties risku. Jau uzsākot saimniekošanu, Jana regulāri izmanto speciālistu padomus Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Kuldīgas nodaļā. Apmeklējot kursus, ieguvusi apliecību "Bioloģiskās saimniekošanas pamati". Sadarbībā ar LLKC speciālistiem īstenoti jau divi projekti Eiropas atbalsta piesaistīšanai. Vispirms renovēta vecā kūts. Izmantojot mazo saimniecību atbalstu, kūtij nomainīts jumts. Ieguldot savus līdzekļus, veikti citi uzlabojumi. Jau izbūvēti pamati olu fasēšanas telpai. Ar daļēju līdzfinansējumu iegādāts jauns traktors, zemes frēze, piekabe un zāles plāvējs. Iegādātā tehnika atvieglo ikdienas darbus.

Nozīmīgs ne tikai finansiāls atbalsts, bet neatsveramas ir arī dažādos semināros gūtās zināšanas, kuras tiek pārbaudītas praksē. Īpaši atzinīgi saimniece izteicās par LLKC lektoru Māri Narvilu un zināšanām komposta gatavošanā un mulčēšanā. Šī gada sausajā vasarā mulčētās platībās mitrums saglabājās ilgāk. Jana pieredzē un iegūtajās zināšanās labprāt dalās ar kaimiņiem, plāno un spriež, ko uzlabot saimniecībā.

Darbus darīt ar mīlestību

Nākotnes nodomi saistīti ar laukiem. Jana vienmēr gribējusi dzīvot laukos, lai apkārt būtu zaļš, lai sajustu, kā mainās gadalaiki. Viņa vēlas paplašināt bioloģisko vistu ganāmpulku, bet ne vairāk kā līdz sešsimt vistām, lai tās varētu staigāt pa zāli. Audzēt zemenes, bet nelielā platībā, lai katru stādiņu varētu apčubināt. Audzēt dārzeņus, paplašinot ķirbju un ķiploku platības.

Janai ir pārliecība, ka visi darbi, lai sasniegtu labu rezultātu, jādara ar prieku un mīlestību, jāizvirza konkrēti mērķi un jāvirzās uz tiem. Viņa lepojas ar savu saimniecību un piederību Alsungas novadam.

Inese BLŪMA,
LLKC Kuldīgas nodaļas
lauku attīstības konsultante
e-pasts:
inese.bluma@llkc.lv
tālr. 63343117

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgādā

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapa" redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests "UnitedPress Tipogrāfija"

"Lauku Lapa" var abonēt Latvijas
Pastā, abonēšanas indekss 1163.
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma
"Lauku Lapa" rakstus, atsaucē
obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem
Apgāda rakstiska atļauja.